

Slovo k povzbuzení na neděli 7. února 2021, na 5. neděli v mezidobí – B
Biblická čtení: Job 7,1-4,6-7; Ž 147; 1Kor 9,16-19,22-23; Mk 1,29-39

Milé sestry, milí bratři,

dnešní biblická čtení jsou opravdu krásná. V evangeliu zaznívá další svědectví o Kristových zázracích, o uzdravení Petrovy tchyně, o uzdravování mnohých dalších nemocných s rozličnými chorobami a o vyhánění zlých duchů z posedlých. Vše je doplněné momentem Kristovy modlitby brzy ráno, ještě za tmy, na opuštěném místě a svědectvím o jeho dalším kazatelském a divotvorném působení po celé Galileji. V prvním čtení jsme slyšeli působivý Jobův vzdech, znějící jako vzdech nad marností života. A v epištole pak Pavlovo vyznání, že hlásání evangelia se stalo náplní jeho pozemského života a již samo o sobě velkou odměnou a radostí.

Všechna tři biblická čtení mají rozhodně potenciál nás vnitřně zasáhnout, všechna jsou silná. Možná to ale bylo především čtení první, jež mnohým z nás jakoby promluvílo ze srdce. «Což nejsou svízele údělem člověka na zemi, dni jeho jako dni nádeníka? (...) Když uléhám, říkám si: Kdy asi vstanu? Když končí večer, sytím se neklidem do úsvitu» sténá starozákonní Job, prototyp všech trpících, zvláště těch, kteří trpí nevinně a nepochopitelně těžce, všech těch, na které bolestě doléhá tíže života či té či oné životní situace.

Důvod, proč takto spolu s Jobem sténáme, je asi zřejmý. Člověk touží po štěstí, po Bohu, po lásce, po smyslu a naplněnosti života, nechce povětšinou dobrovolně trpět. Život ale s sebou přináší právě i bolest a utrpení, jednou větší, podruhé menší, jindy i veliké. Někdy se proto stane, že tíže života, i při vši jeho kráse, začne být natolik silná, že člověk touto tíží zasažen vnímá hlavně ji, zvláště když s sebou přináší nesnesitelnou bolest těla anebo duše anebo obojího. Jednou je to bolest, která zasáhne nejprve jej samého, jindy jeho blízké, ty, které má rád, nelze tak snadno říci, která z bolestí je větší, obě jsou velké, jen trochu jinak. Ani nelze říci, zda je nesnesitelnější bolest těla anebo duše. V každém případě utrpení člověka bolí, deptá, a to někdy natolik, že může až ztratit víru v dobrého Boha anebo chuť žít dál.

Starozákonní kniha Job ještě nepřináší jednoznačnou odpověď na otázku po smyslu takového utrpení. Nechává ji otevřenou. Rozhodně nedává za pravdu Jobovým přátelům, kteří, ač s dobrou vůlí, chtějí za každou cenu tuto odpověď najít, chtějí najít nějakou jasnou příčinu Jobova utrpení, jeho důvod, nejlépe v nějakém jeho (tajném) provinění, a tak utrpení vysvětlit jen jako trest. Hospodin naopak pochválí Joba, že ani navzdory tak velkému a pro něj nepochopitelnému neštěstí, jež postihlo nejprve celou jeho rodinu a pak i jej samotného, nezlořečil Bohu a nepřestal být spravedlivý. «Hospodin dal, Hospodin vzal, jméno Hospodinovo buď požehnáno. (...) To máme od Boha přijímat jenom dobro, kdežto věci zlé přijímat nebudeme?» řekl a učinil Job.

Boží odpověď na smysl utrpení člověka přináší až kříž Pána Ježíše. Boží Syn bere veškerou bolest na sebe a naplňuje ji svou přítomností. Krom toho, že svou obětí tajemně narovnává řád dobra a zla a tak odpouští hříchy, svou přítomností dává utrpení, bolesti a zmaru smysl: Utrpení se stalo něčím, co může být nástrojem vykoupení a zadostiučinění, pro nás i pro druhé, je-li takto přijato. To sice nic nemění na bolestnosti utrpení, nijak je nebagatelizuje ani neglorifikuje samo o sobě, jen ho činí slavnou a nevyhnutelnou cestou k Bohu, když už jsme na ni byli vrženi. Cestou, na které nás čeká Kristus.

On se chce potkat s duší člověka, která prožívá utrpení, chce do ní vejít a dát jí něco, co sama v sobě najít nemůže, co není v jejích silách vygenerovat, co může jen dostat shůry, od Boha. Chce jí dát zakusit něco ze sebe samého, cosi ze své Boží nadpozemské dobroty. Svátý Ignác z Loyoly to nazval „útěchou bez příčiny“ (*consolatio sine causa*).

Jí chce Kristus stále pomoci duši člověka, zejména dolehne-li na ni kříž, který ona už neumí unést, pod nímž padá a ztrácí naději. Chce potěšit, pomoci, posílit, uzdravit od nemoci

malomyslnosti a beznaděje. Boží útěcha je totiž větší než jakákoli bolest. Vlévá sílu bolest nést, nenechat se jí zlomit ani uzavřít do sebe.

Tato útěcha, Kristova přítomnost v jakémkoli našem trápení, může mít různé konkrétní podoby. Vždy je ale jakýmsi tajemným zakoušením Kristovy Boží blízkosti, zakoušením vnitřní jistoty, že nás miluje a že je v bolesti s námi. Je jako balzám, vlévá víru, naději a lásku. A také vlévá poznání smyslu utrpení jakožto sjednocení se s utrpením Kristovým, jakožto oběti, podílu na zadostiučinění za hříchy vlastní i celého světa. Útěcha také může znovu otevřít oči duše pro vidění i toho dobrého a krásného na životě, které zůstává i navzdory všemu „slzavému údolí“, může otevřít oči i pro ty rozměry života, které před trápením nebyly vidět. Anebo se může projevit způsobem jiným, jedinečným, sladkým.

Byla-li nám dána křesťanská víra, jsme pozvaní o útěchu své duše usilovat, zejména v situacích a dobách těžkých, ve chvílích bolesti a utrpení, ať už osobního nebo společného. Nejde totiž jen o nás, ale i o všechny kolem nás, o všechny, kteří také mají dost svých vlastních trápení, někdy mnohem větších, než jsou ta naše. Jedním z nejkrásnějších úkolů křesťana, i jinak slabého a hříšného, je přeci dávat, zprostředkovávat naději, ukázat na Krista, pramen naděje a útěchy.

Něčeho takového můžeme být ovšem schopni, jen když sami Boží útěchu zakusíme, jen když sami ve chvílích bolesti potkáme Krista, když si přijdeme k němu odpočinout, pustíme ho k sobě, necháme se jím potěšit a posílit. Pak máme co dát, co zprostředkovat, kam odkázat...

«On (Bůh) nás potěšuje v každém soužení, abychom i my mohli těšit ty, kteří jsou v jakékoli tísní, tou útěchou, jaké se nám samým dostává od Boha» jsou známá slova svatého Pavla. Možná i pro toto poslání nám byla (bez našich zásluh) dána křesťanská víra v Boha. Abychom i v nynější přesložitě a přetěžké době uměli aspoň trochu zprostředkovat tak potřebnou Boží útěchu a naději. Naději, že i utrpení má díky Kristovu kříži smysl, a že i v utrpení má smysl žít. Útěchu, která má sílu vrátit každému chuť žít, dát radost z víry v Boha.

Že může mít naopak tragické konce, nedáme-li druhému naději, nezprostředkujeme-li mu Boží útěchu, ukazuje nejedna zkušenost. Jednu takovou geniálně zachytil ve filmu *Winter Light* (česky *Hosté Večeře Páně*) z roku 1963 Ingmar Bergmann: Asi dvouhodinový film představuje jeden den, neděli, v severské vesnici někdy začátkem zimy. Hlavním hrdinou je luteránský pastor Tomas, zmítaný smutkem a pochybnostmi, ten den navíc silně nastydlý. Po smrti jeho ženy před šesti lety se mu zcela zhroutil svět a učitelka Marta, která ho miluje a stále mu projevuje svou náklonnost, ho vlastně více obtěžuje než těší. Po skončení nedělní bohoslužby v takřka prázdném vymrzlém kostele za ním přichází do sakristie rybář Jonas, otec několika malých dětí, zmítaný depesemi a strachem z čínských bomb. Vše Tomasovi řekne a čeká od něj útěchu. Ten ho vlídně vyslechne, ale místo útěchy mu začne vyjevovat své vlastní pochybnosti a temnoty, až nakonec zcela vyzná svou ztrátu víry. Jonas odejde. Tomas se začne připravovat na další bohoslužbu, nasedne do auta a mrazivou krajinou jede do vedlejší vsi. Cestou však zpozoruje u řeky skupinu lidí, zastaví a najde na zemi zastřeleného Jonase s puškou v jeho vlastní ruce...

Kéž by tomu tak bylo jenom ve filmu...